

5. Прокопчук В.С., Філінюк Л.Ф. Бібліотека Кам'янець-Подільського національного університету: роки становлення й розвитку. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. 284 с.
6. Прокопчук В.С. Тамара Миколаївна Опря. *Календар знаменних і пам'ятних дат Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на 2012 рік* / упоряд.: Т.М. Опря; Л.П. Савченко ; відп. ред. В.С. Прокопчук. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац.ун-т ім. Івана Огієнка, 2011. Вип. 7. С. 83-84.
7. Резнічук Л.В. Лариса Степанівна Нижник. *Календар знаменних і пам'ятних дат Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на 2009 рік* / упоряд.: Т.М. Опря, В.М. Пархоменко, Л.П. Савченко та ін. ; відп. за вип. В.С. Прокопчук. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т, 2008. Вип. 4. С. 58.

The article discusses the history of creation and development of the reading room Faculty of History Research Library of Kamenetz-Podolsk National University named after Ivan Ohienko.

Key words: library, reading room, history, prospect.

Отримано: 19.02.2018

УДК 027.7:378:63(477)«192»

О. Б. Комарніцький, В. В. Покалюк, м. Кам'янець-Подільський

БІБЛІОТЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИШІВ УСРР У 20-ті рр. ХХ ст.

У статті комплексно показано роботу бібліотек сільськогосподарських вищих закладів освіти у 1920-х рр. Автори доводять, що найпотужніші книгозбірні функціонували в інститутах. Йдеться про зростання бібліотечних фондів технікумів. У деяких з них фонди були потужнішими ніж інститутські (Полтавський, Уманський, Майнівський, Херсонський і Чернігівський сільськогосподарські технікуми, Харківський зоотехнічний технікум). Зазначається, що у вищих обали про комплектування своїх фондів, використовуючи для цього різні шляхи, зважаючи на обмеженість своїх бюджетів. Мали місце непоодинокі випадки, коли книги закупляли за власні кошти студенти.

Ключові слова: бібліотека, інститут, технікум, книга, фонд.

У 20-ті рр. ХХ ст. поступово зростала навчально-матеріальна база сільськогосподарських навчальних закладів, без якої неможливою була підготовка кваліфікованих агрономів, землеустроїльників, зоотехніків. Особлива увага приділялася роботі навчально-допоміжних підрозділів.

Поступово формувалися бібліотеки вишів. Проблема функціонування книгозбірень у 20-ті рр. в аграрних вищих закладах освіти не досліджувалася. Окремі аспекти проблеми знайшли своє відображення на сторінках праць сучасників описуваних подій – ректора кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту (СГІ) М. Баєра [1] і професора Київського СГІ І. Щоголіва [48], сучасного українського вченого О. Михайлюка [11]. У нашій публікації ми спробуємо комплексно дослідити роль бібліотек сільськогосподарських вишів у підготовці фахівців-аграріїв у вказаний час.

Найпотужніші книгозбірні серед аграрних вишів функціонували в інститутах. Зокрема, у 1923 р. було створено бібліотеку Київського СГІ. За офіційними даними, у 1923-1924 н.р. вона налічувала 25916 прим. [29, арк.15 зв.], на початку 1925-1926 н.р. – 20603 прим., наприкінці року – 36624 [42, арк.200 зв.], у 1927-

1928 н.р. – 43305 [31, арк.175 зв.]. Крім того, інститут мав потужний фонд періодики (31,6 тис. бібліотечних одиниць, 7 тис. з яких були іноземними мовами). Бібліотечні фонди формувалися з майна ліквідованих бібліотек «Агропрогрук», «Сільського Господаря», Сільськогосподарського наукового комітету й частини фундаментальної бібліотеки Київського політехнічного інституту [48, с.61-63].

У бібліотеці Харківського СГІ у 1922 р. було 8 тис. прим. книг, журналів, газет [22, арк.33], на початку 1924-1925 н.р. – 23400 прим. книг, журналів, газет, наприкінці – 26225 [35, арк.190 зв.], у 1927-1928 н.р. – відповідно 33861 і 37567 [47, арк.426 зв.], наприкінці 1928 р. – 42 тис. [45, арк.18 зв.], на 1 жовтня 1929 р. – понад 45 тис. [9, с.4]. Бібліотека Одеського СГІ у 1921-1922 н.р. налічувала 8 тис. томів, у т.ч. 1520 монографій, 1250 періодичних і 300 довідкових видань тощо [20, арк.8 зв.], у 1926-1927 н.р. – 33490 [42, арк.134 зв.]. На початку 1927-1928 н.р. у ній вже було 35945 прим., наприкінці року – 37200 [47, арк.448 зв.], у Київському ветеринарно-зоотехнічному інституті – відповідно 28072 і 32221 [47, арк.512 зв.] (на 1 травня 1923 р. у ній було лише 2 тис. прим.) [17, арк.26 зв.]. У Харківському геодезично-землеустрійному інституті на початку 1922 р. бібліотека мала лише 439 книг, з яких 29 були з геодезії та 39 – астрономії [22, арк.234 зв.], на 1 жовтня того ж року – 586, у 1923 р. – 927, у 1924 р. – 3095, у 1925 р. – 6359, у 1926 р. – 13228 [46, арк.85; 2, с.12], на початку 1927-1928 н.р. – 17069 прим., а наприкінці року – 20784 [47, арк.337 зв.]. У Харківському ветеринарному інституті книг було менше – відповідно 15136 і 15425 [47, арк.409 зв.].

У бібліотеці Кам'янець-Подільського СГІ, яка була створена у грудні 1920 р., джерелом для поповнення її фонду були переважно книги з націоналізованих більшовиками бібліотек. Крім того, викладачі і студенти для наукової роботи використовували загальну бібліотеку колишнього Кам'янець-Подільського державного українського університету. Директором бібліотеки була студентка В. Вікул [5, арк.27 зв.; 6, арк.17]. На 26 травня 1921 р. її фонд налічував 2094 прим. [7, арк.15], 15 червня 1922 р. – 4233 [5, арк.34; 8, арк.7, 14], у вересні 1923 р. – 9430 [1, с.10].

Зростали бібліотечні фонди техніків. У перші роки десятиліття вони були незначними. Наприклад, у Житомирському землеустрійному технікумі у 1923-1924 н.р. вони становили 4880 прим. [39, арк.27], у Ногайському сільськогосподарському технікумі (СГТ) – у 1921 р. – 1766 [15, арк.30 зв.], у 1921-1922 н.р. – 3864 [15, арк.30 зв.], Волинському – у 1923-1924 н.р. – 2070 [37, арк.98], Ерастівському – у тому ж році – 2 тис. [38, арк.32], у Київському інженерно-меліоративному технікумі – 978 [24, арк.8 зв.], Сутиському СГТ – у 1922-1923 н.р. – 307 [28, арк.8], Одеському землеустрійно-меліоративному технікумі – у липні 1923 р. – 226 [23, арк.50], Єлисаветградському СГТ – у 1922-1923 н.р. – 140 [27, арк.9]. У декількох вищих цей показник був вищим: Уманському СГТ – у 1923 р. – 25770 [34, арк.39 зв.], Майнівському – у 1922-1923 н.р. – 12847 прим. [26, арк.30 зв.], Херсонському – у жовтні 1923 р. – 8303 [24, арк.108 зв.], Луганському – у 1922-1923 н.р. – 8 тис. [18, арк.20], Маслівському сортівничо-насінному технікумі – у червні 1923 р. – 8 тис. [25, арк.33 зв.], Кам'янець-Подільському СГТ – 6 тис. [16, арк.6], Харківському зоотехнікумі – у 1921-1922 н.р. – 5260 [21, арк.539 зв.].

У середині десятиліття фонди відчутно зросли. Найпотужніший бібліотечний фонд мав Полтавський СГТ. У 1924-1925 н.р. він налічував 7 тис. прим. [11, с.11], на початку 1927-1928 н.р. – 40336, наприкінці – 43232 [47, арк.155 зв.]. За ним розташувалися: Херсонський СГТ (у 1924-1925 н.р. – 21495 [35, арк.272 зв.-273], у 1925-1926 н.р. – 23481 [43, арк.9 зв.], у 1926-1927 н.р. – 24041 [35, арк.242 зв.]), Харківський зоотехнікум (у 1927-1928 н.р. – 15004 прим.) [47, арк.243 зв.], Чернігівський СГТ (у 1925-1926 н.р. – 5092 [43, арк.163 зв.], у 1927-1928 н.р. – 13560 [47, арк.259 зв.]), Київський меліоративно-землеустрійний

технікум (у 1925-1926 н.р. – 5868 [43, арк.111 зв.], 1927-1928 н.р. – 12 тис. [47, арк.323 зв.]), Єрастівський СГТ (у 1924 р. – 3 тис. [30, арк.43], у 1925-1926 н.р. – 7235 [41, арк.307 зв.], у 1927-1928 н.р. – 8958 [47, арк.210 зв.]), Білоцерківський (у 1927-1928 н.р. – 8829) [47, арк.109 зв.], Полтавський землеустрійний технікум (у 1927-1928 н.р. – 8657) [47, арк.289 зв.], Красноградський СГТ (у 1927-1928 н.р. – 8237) [47, арк.5 зв.], Мигійський (у 1925-1926 н.р. – 857 [44, арк.2017 зв.], у 1927-1928 н.р. – 8025 [47, арк.393 зв.]), Майнівський (у 1924-1925 н.р. – 2053 [33, арк.474], у 1928 р. – 7639 [10, с.12]), Житомирський землеустрійний технікум (у 1925-1926 н.р. – 7309) [44, арк.69], Дніпропетровський (у 1925-1926 н.р. – 4607 [44, арк.11 зв.], у 1927 р. – 5663, у 1928 р. – 7139 [47, арк.274 зв.]), Маслівський сортивничо-насінневий технікум (у 1925-1926 н.р. – 4462 [41, арк.221 зв.], у 1927-1928 н.р. – 6746 [47, арк.85 зв.]), Чернігівський СГТ (у 1924-1925 н.р. – 4387) [40, арк.28 зв.], Луганський (у 1925-1926 н.р. – 3451) [44, арк.312], Новополтавський сврейський (у 1927-1928 н.р. – 4 тис.) [47, арк.95 зв.], Волинський (у 1927-1928 н.р. – 3415) [47, арк.127 зв.], Сутиський (у жовтні 1924 р. – 1891) [47, арк.127 зв.], Одеський землеустрійний технікум (у 1925-1926 н.р. – 1046) [44, арк.349 зв.].

Основними характеристиками бібліотек є надходження літератури, її вибуття, кількість виданих книг на руки і число читачів (див. табл. 1).

Таблиця 1

*Дані про роботу бібліотек сільськогосподарських вишів у 20-х рр. ХХ ст.
[9, с.4; 33, арк.474; 35, арк.191; 37, арк.98; 40, арк.28 зв.; 41, арк.22 зв.; 307 зв.;
42, арк.200 зв.; 43, арк.9 зв., 111 зв., 163 зв.; 46, арк.84-85 зв.;
47, арк.5 зв., 85 зв., 109 зв., 124 зв., 127 зв., 155 зв., 210 зв., 242 зв., 243 зв., 259 зв.,
272 зв.-273, 274 зв., 289 зв., 323 зв., 393 зв., 409 зв., 426 зв., 448 зв., 512 зв., 529 зв.]*

Назва навчального закладу / навчальний рік	Дані про рух книг та журналів			
	надійшло	вибуло	кількість виданих на руки книг	кількість читачів
Київський ветеринарно-зоотехнічний інститут – 1927-1928 н.р.	4149	–	9422	1177
Київський СГТ				
1925-1925 н.р.	*	*	17397	983
1927-1928 н.р.	8815	207	17571	1046
Одеський СГП				
1927-1928 н.р.	1255	-	25968	13849
Харківський СГТ				
1924-1925 н.р.	2917	91	23560	*
1927-1928 н.р.	3727	21	58163	1433
1928-1929 н.р.	*	*	*	1500
Харківський ветеринарний інститут				
1927-1928 н.р.	299	-	20322	387
Харківський геодезично-землеустрійний інститут				
1922-1923 н.р.	331	*	*	*
1923-1924 н.р.	2168	*	*	*
1924-1925 н.р.	3264	*	6210	430
1925-1926 н.р.	6865	*	24855	842
1926-1927 н.р.	3841	*	29062	984
1927-1928 н.р.	3916	201	27013	1190

Продовження таблиці 1

Білоцерківський СГТ 1927-1928 н.р.	479	24	9870	382
Волинський СГТ 1923-1924 н.р. (осінній триместр)	*	173	*	*
1927-1928 н.р.	664	—	7920	108
Дніпропетровський землеустрійний технікум 1927-1928 н.р.	1476	—	3240	163
Ерастівський СГТ 1925-1926 н.р.	1078	20	*	166
1927-1928 н.р.	655	16	10281	207
Київський меліоративно- землеустрійний технікум 1925-1926 н.р.	1783	*	18350	563
1927-1928 н.р.	1000	*	18000	750
Красноградський СГТ 1927-1928 н.р.	793	6	5350	148
Майнівський СГТ 1927-1928 н.р.	*	*	2803	*
Маслівський сортивничо- насіньвий технікум 1925-1926 н.р.	1619	7	*	157
1927-1928 н.р.	979	14	6108	187
Мигійський СГТ 1927-1928 н.р.	1719	—	3618	142
Полтавський землеустрійний технікум 1927-1928 н.р.	3955	—	5300	276
Полтавський СГТ 1927-1928 н.р.	2927	31	17911	645
Харківський зоотехнічний технікум 1927-1928 н.р.	2556	10	2390	285
Херсонський СГТ 1924-1925 н.р.	1323	2186	*	*
1925-1926 н.р.	3014	472	20030	99
1926-1927 н.р.	*	*	3913	*
Чернігівський СГТ 1924-1925 н.р.	899	533	*	*
1925-1926 н.р.	705	*	*	*
1927-1928 н.р.	1772	1556	9688	349

* Даних не виявлено.

Дані додатку свідчать, що найбільшу увагу щодо наповнення бібліотечних фондів приділяли у Київському СГТ і ветеринарно-зоотехнічному інституті, харківських геодезично-землеустрійному інституті і СГТ, Полтавському землеустрійному технікумі і СГТ, Чернігівському і Мигійському СГТ.

Вищі використовували різні шляхи для комплектування своїх фондів. Наприклад, Київський СГТ налагодив обмін виданнями з різними сільськогосподарськими науковими установами, дослідними станціями в СРСР і за кордоном. У 1927 р. бібліотека мала сталий обмін періодичними виданнями з 312 сільськогосподарськими організаціям СРСР і одержувала бл. 50 назв періодики від своїх за-

рубійних колег [48, с.62]. Неодноразово виші зверталися із відповідними листами до місцевих органів влади. Так, у 1921-1922 н.р. бюро Київського ветеринарно-зоотехнічного інституту звернулося з проханням до Київського губерньського відділу землеробства передати на певних умовах бібліотеку ветеринарного відділу губземи, на базі якої інститут планував заснувати відділ закордонної спеціальної літератури [17, арк.27]. Навесні 1925 р. місцева влада передала Полтавському СГТ 20 тис. прим. книг бібліотеки колишнього Полтавського сільськогосподарського товариства [13, с.6]. Звісно, керівництво вишів виділяло, хоч і незначні, але все ж кошти зі своїх бюджетів на збільшення бібліотечних фондів [17, арк.20 зв.].

Мали місце непоодинокі випадки, коли книги закупляли за власні кошти студенти. Наприклад з Київського ветеринарно-зоотехнічного інституту повідомляли, що важливе значення для підтримки бібліотеки відігравала бібліотечна секція студентського комітету, яка виділяла певні кошти на придбання необхідних підручників [17, арк.15 зв.]. У Полтавському землеустрійному технікумі у 1923-1924 н.р. за кошти студентів було придбано 75 книг [32, арк.349]. Подібне мало місце і в Одеському землеустрійно-меліоративному технікумі [23, арк.46]. Студенти Могилів-Подільського СГТ купували книги, в зв'язку з відсутністю у закладі бібліотеки. У джерелах зазначалося, що ними користувалася молодь, яка жила на одній вулиці. Придбання книги для студентства було великою радістю [19, арк.3]. У 1925 р. студенти Кам'янець-Подільського СГІ, відчуваючи нестачу літератури, скинулися по 50 коп. і створили кооперативну бібліотеку. Адміністрація вишу виділила їм на ці потреби ще 300 руб. [12, с.4]. Того ж року, в одному із номерів газети «Червоний кордон» вмістили оголошення про конкурс на заміщення вакантної посади бібліотекаря. Претендент повинен був мати агрономічну освіту, знати німецьку мову і вміти читати та писати французькою і англійською мовами [14, с.4].

При вишівських бібліотеках функціонували читальні. Одна з них працювала у Харківському СГІ. Зокрема, у 1924-1925 н.р. її 710 разів відвідали викладачі і 9720 – студенти. Загалом, у середньому на день послугами читальні користувалися 70 осіб [35, арк.191]. Ново-полтавському єврейському СГТ – 25 [3, арк.75 зв.-76 зв.]. У Полтавському землеустрійному технікумі цей показник становив 8-10 осіб. Значною мірою завдяки коштам студентів тут виписували місцеву періодику [36, арк.349]. З Херсонського СГТ повідомляли, що у 1922-1923 н.р. читальня працювала ввечері [24, арк.86]. У читальні Кам'янець-Подільського СГІ практикували видачу книг викладачам додому [6, арк.17]. Читальні працювали також у Сутиському [28, арк.8] та Чернігівському СГТ [40, арк.44 зв.].

Таким чином, у сільськогосподарських вишах значну увагу приділяли формуванню їхніх бібліотек. Найпотужніші книгозбірні серед аграрних вишів функціонували в інститутах. Зростали бібліотечні фонди технікумів. У деяких з них фонди були потужнішими ніж інститутські (Полтавський, Уманський, Майнівський, Херсонський і Чернігівський СГТ, Харківський зоотехнікум). У вишах дбали про комплектування своїх фондів, використовуючи для цього різні шляхи, зважаючи на обмеженість своїх бюджетів. Мали місце непоодинокі випадки, коли книги закупляли за власні кошти студенти.

Список використаних джерел:

1. Баєр М.М. Підсумки будівництва Кам'янецького Сільсько-Господарського Інституту та перспективи його розвитку: відбитки з кн. 4-ої «Записок С.-Г. Інституту в Кам'янці на Поділлі». Кам'янець на Поділлі : Друк. ім. Леніна, 1927. 21 с.
2. Бочков М.В. Харківський геодезичний та землевпорядний інститут. *Записки Харківського геодезичного та землевпорядного інституту*. Харків : Геодезич.-землеустр. ін-т, 1927. Кн. 1. С. 3-18.

3. Державний архів (Держархів) Миколаївської обл. Ф.Р.99. Оп.3. Спр.13.
4. Держархів Харківської обл. Ф.р.1148. Оп.6. Спр.12.
5. Держархів Хмельницької обл. Ф.р.195. Оп.1. Спр.9.
6. Держархів Хмельницької обл. Ф.р.195. Оп.1. Спр.15.
7. Держархів Хмельницької обл. Ф.р.195. Оп.1. Спр.31.
8. Держархів Хмельницької обл. Ф.р.195. Оп.1. Спр.74.
9. Карпов В. Наша бібліотека. *Шлях праці*. Харків, 1929. 6 листоп. №9-10. С. 4.
10. Квітко Д. Майнівка в минулому та сучасному. Історичний огляд. *Записки Майнівського Сільсько-Господарського технікуму*. Ніжин, 1928. Т. 1. С. 4-21.
11. Михайлюк О.І. Становлення та розвиток сільськогосподарських освітніх закладів Полтавщини у ХІХ ст. – 20-х роках ХХ століття. Київ : Нора-принт, 2001. 20 с.
12. Нам пишуть. Саневич. Будуть з книжками. *Червоний кордон*. Кам'янець-Подільський, 1925. 19 лют. Чис. 84. С. 4.
13. Полтавський сільськогосподарський інститут: історична хода і творчість (до 75-річчя від дня заснування). Полтава, 1995. 30 с.
14. СГІ. Оголошення. *Червоний кордон*. 1925. 23 квіт. Чис. 103. С. 4.
15. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (ЦДАВО України). Ф.166. Оп.2. Спр.386.
16. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.2. Спр.1066.
17. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.2. Спр.1078.
18. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.2. Спр.1092.
19. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.2. Спр.1098.
20. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.2. Спр.1108.
21. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.2. Спр.1435.
22. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.2. Спр.1449.
23. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.2. Спр.1472.
24. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.3. Спр.206.
25. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.3. Спр.214.
26. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.3. Спр.260.
27. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.3. Спр.277.
28. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.3. Спр.378.
29. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.3. Спр.595.
30. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.4. Спр.489.
31. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.5. Спр.279.
32. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.5. Спр.538.
33. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.5. Спр.541.
34. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.3. Спр.634.
35. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.5. Спр.300.
36. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.5. Спр.538.
37. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.5. Спр.549.
38. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.5. Спр.550.
39. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.5. Спр.551.
40. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.5. Спр.1188.
41. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.6. Спр.192.
42. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.6. Спр.193.
43. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.6. Спр.194.
44. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.6. Спр.223.
45. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.6. Спр.4129.
46. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.6. Спр.4213.
47. ЦДАВО України. Ф.166. Оп.8. Спр.124.
48. Щоголів І. Київський Сільсько-Господарський Інститут. *Записки Київського сільсько-господарського інституту*. Київ: Вид-во Київ. сільс.-госп. ін-ту, 1927. Т. 3. С. 8-68.

The article shows the work of libraries of agricultural higher educational institutions in the 1920s. The author proves that the most powerful libraries functioned in institutions. It is about the growth of library funds of technical schools. In some

of them, the funds were more powerful than those in the institutes (Poltava, Uman, Minivsky, Kherson and Chernigov agricultural technical schools, Kharkov zootechnical school). It is noted that the universities have been concerned with the acquisition of their funds, using various ways for this, despite the limited budgets. There were not isolated cases when books were bought for students' own money.

Key words: library, institute, technical school, book, fund.

Отримано: 18.04.2018

УДК 025.7/9:027.7:378.6:63(477.43-21)ПДАТУ(091)

О. М. Циганок, м. Кам'янець-Подільський

БІБЛІОТЕЧНИЙ ФОНД НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ПДАТУ НА ПОРОЗІ СТОРІЧНОГО ЮВІЛЕЮ

Представлено історичні етапи розвитку книжкового фонду бібліотеки Подільського державного аграрно-технічного університету. Розкрито сучасні тенденції поповнення інформаційних ресурсів наукової бібліотеки.

Ключові слова: Бібліотечний фонд, інноваційні зміни, електронні ресурси.

Наукова бібліотека Подільського державного аграрно-технічного університету починає відлік своїх літ з 1919 року, коли при Кам'янець-Подільському державному українському університеті було відкрито сільськогосподарський факультет. Для потреб факультету починається збирання літератури сільськогосподарської тематики.

Через відсутність літератури, факультетська студентська рада стверджувала, що «студенти (229 осіб) не можуть скласти іспити, а тому вважала за доцільне змінити час сесії і направити двох своїх представників до Львова і Кракова для придбання необхідної літератури».

У серпні 1919 року сільськогосподарський факультет мав 68 підручників та книг. Тоді ж факультетська рада просила правління університету виділити кошти на закупівлю книг у Румунії на суму 5 тис. карбованців, відрядивши туди приват-доцента О. Полонського.

Б. Крижанівський, у свою чергу, запропонував звернутися до Подільської губернської народної управи, повітових управ з проханням передати до факультетського бібліотечного фонду другі примірники книг з їхніх бібліотек.

Поступово бібліотека факультету поповнювала свій фонд, який формувався переважно з націоналізованих книг, у т.ч. і з колишньої духовної семінарії.

Так у 1920 р. книжковий фонд бібліотеки нараховував 1000 примірників. Січень 1921 р. – 1500 прим.; травень 1923 р. – 2 094 прим.; червень 1922 р. – 4 233 прим.; вересень 1923 р. – 9 430 прим.

1921-1923 роки стали роками становлення Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту.

У квітні 1929 року в бібліотеці налічувалося по одному примірнику 87 різних назв закордонних журналів.

У 1930 році сільськогосподарський інститут було розділено на два вищих навчальних заклади: птахівничий і технічних культур. Вони існували до 1935 р.

У 1955 р. за рішенням уряду в місті Кам'янець-Подільському створено сільськогосподарський інститут. На часі стає питання організації бібліотеки.